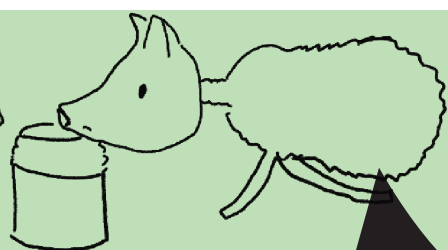
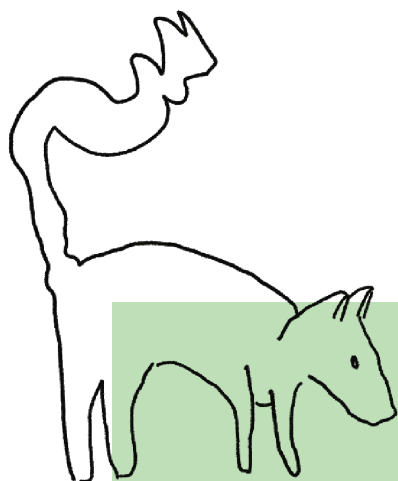
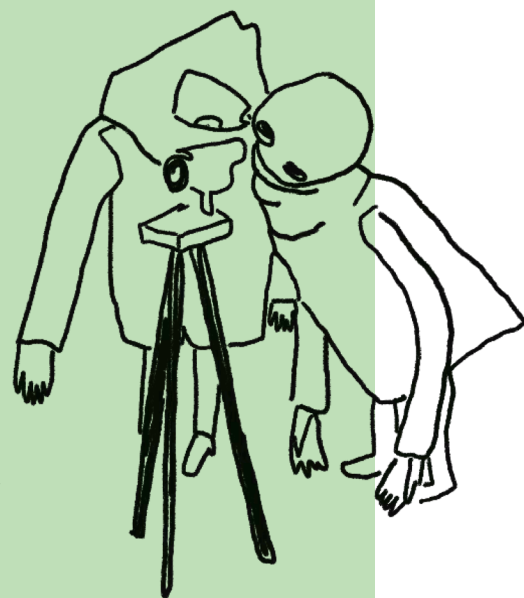

V PŘELET

34

I

Vážené čtenářstvo,

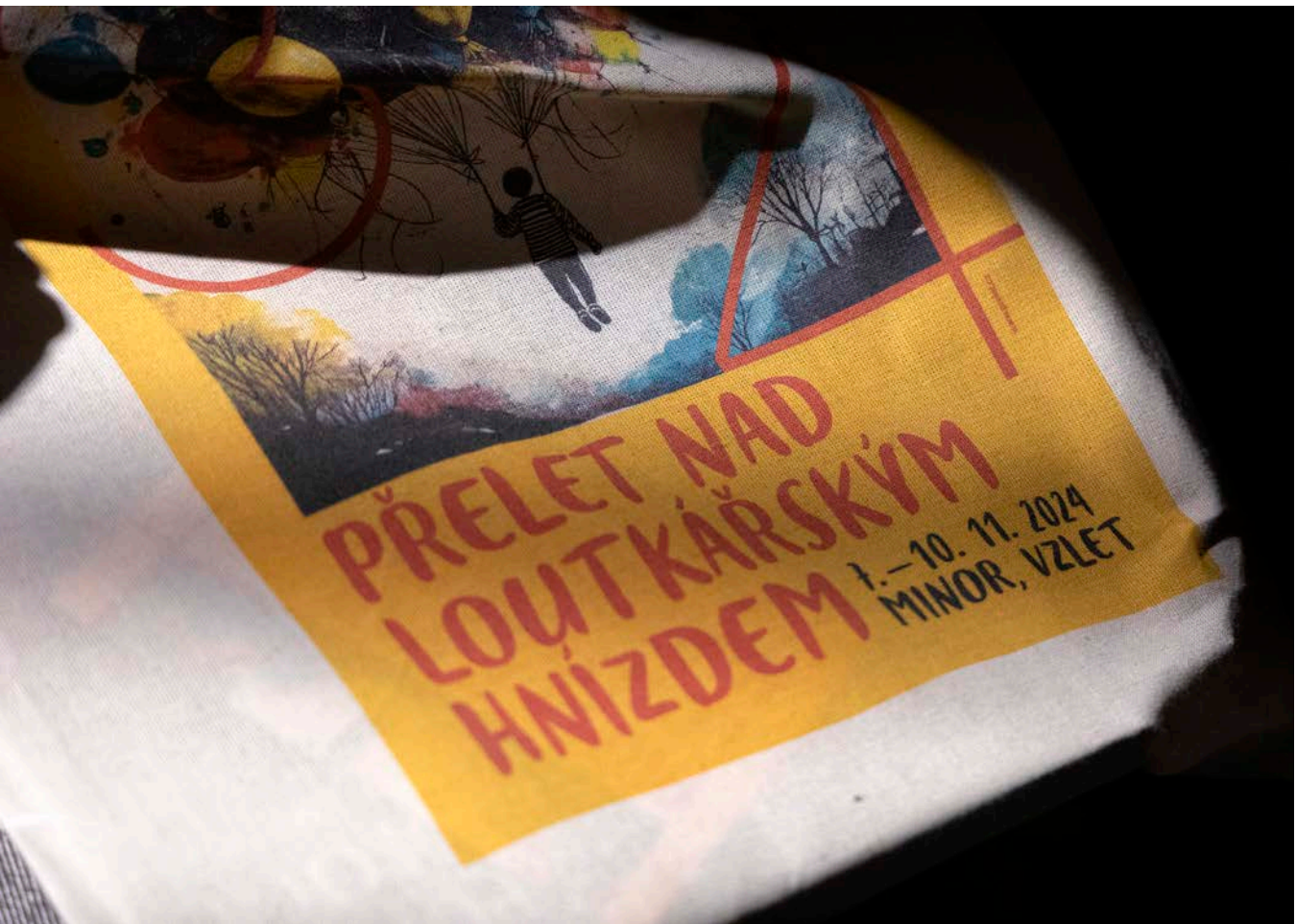
je mi velkou ctí Tě vyzvat k četbě prvního (tedy kam až sahá paměť redakce) Zpravodaje Přeletu nad loutkářským hnízdem! Je to docela velká věc. Společně s redaktorkami a redaktory se budeme celé čtyři dny snažit, abychom dostáli zodpovědnosti s tímto významným milníkem spojené. Stejně jako v prvním čísle i v těch dalších se chystáme psát kratší reflexe a glosy, které zprostředkují zážitky z viděných představení, tu a tam je případně proložíme rozhovorem či anketou. Můžete být také v očekávání slovenštiny, na níž se já osobně těším velmi. V tomto nově vzniklém periodiku dáváme při psaní přednost autor-skému stylu před kazajkou formální jednoty, jinými slovy se držíme hesla „z každého rožku trošku“.

První den se mi divácky velmi vymstil. Nečekala jsem, jak emočně vypjaté bude poslední představení s debatou, a tak jsem odcházela trochu jako zmoklá slepice. Což je krása, protože divadlo, které pořád jenom baví by mě nebavilo.

Proto připíjím narození Zpravodaje a do vínku mu přeji hodně loutkové a objektové intenzity, která pohne své publikum ke smíchu, k zamyšlení, ale třeba i k slzám.

Barbora Sedláková

(Foto: Irena Vodáková)

Kavka, kávka a trochu Kafka

Uběhlo sto let od smrti spisovatele Franze Kafky. *Divadlo Na zábradlí* zároveň uvedlo v režii Jiřího Jelínka svou první inscenaci pro dětského diváka pod názvem *Franz a kavka*. Více než na samotného Franze se ale soustředí na postavy jeho tří sester: Ottly (Anežka Kubátová), Elli (Barbora Kubátová) a Valli (Lucie Flemrová). Ty diváky vítají u sebe v pokoji, tedy v Eliadově knihovně, kde je pohodlně usadí a dokonce dospělé osazenstvo pohostí „kávkou“. Způsob, jakým herečky komunikují s publikem, je velmi příjemný a pohotový. Při interakcích mě svým laskavým improvizovaným humorem bavila zvláště Anežka Kubátová. Inscenace

ostatně do značné míry stojí na hravě budované vřelé atmosféře. Přišli jsme vlastně na čajový dýchánek plný energických písniček a fyzického humoru. Jen ten Franz se nějak nebaví.

Spisovatelovy chmury, které všichni známe snad již z výkladů na základních a středních školách, se stávají tématem inscenace. Konkrétněji jeho strachy. Obává se každého navrhovaného rodinného výletu. Toho, že venku nasněžilo, což nejspíše znamená, že se proti němu hroudy sněhu spikly, nebo toho, že při výletu do zoo místo zvířat do klece zavřou jeho. Obává se i výle-

(Foto: KIVA)

tu na zámek, což se stane předmětem jedné ze slovních hříček s odkazem na Kafkovu literární tvorbu. Sestry a následně i kouzelná postava kavky mu pomáhají s úzkostnými myšlenkami pracovat. Tematizací vyrovnávání se s vlastními emocemi v dětském divadle velmi oceňuji. Ostatně rada, kterou Franz dostává od kavky, tedy, že má vždy, když bude potřebovat, napočítat do tří a ona mu přijde na pomoc, vůbec není zcestná a dokonce připomíná základní formy meditace. Při těch se používá k docílení soustředění a odpoutání mysli od stresu například právě počítání.

Pokládám si ale otázku, jakou roli hraje fakt, že postavou ne-soucí téma vyrovnávání se se strachem je právě Franz Kafka. Inscenace má podtitul „Pohádkový kabaret pro intoše od 4 let“, obávám se ale, že by řečení intoši mohli být trochu zklamání. O Kafkovi se totiž kromě toho, že měl tři sestry a nejspíše se musel vyrovnávat s podobnými obtížemi jako mnozí z nás, příliš nedozví. Stává se spíše figurkou (a to i doslovně, jelikož ve většině scén doprovází živé herečky v podobě mnohonásobně menší loutky) v rukách jinak všeobecně veselé – a ne příliš kafkovské – atmosféry.

Kristýna Vinařová

(Foto: KIVA)

Vytí a rytí na KALD DAMU

Neil Gaiman patří k nejzajímavějším autorům současnosti, jejichž tvorba fascinuje nejenom čtenáře ale i další tvůrce, ať už přímo k dalšímu zpracování jeho příběhů, motivů a témat nebo k tvorbě zcela vlastní. A tak se i studenti *KALD* rozhodli jeden z jeho příběhů zpracovat v rámci své klauzurní práce. Pod názvem *Vytí a rytí* se tak skrývá námět z Gaimanovy knihy *The Wolves in the Walls* (spoluautor Dave McKean).

Inscenace je určena pro děti od šesti let a svou cílovou skupinu rozhodně nepodceňuje. Režisérka (a dramaturgyně v jedné osobě) Eliška Peřichová totiž z předlohy namíchala zábavný a zároveň skutečně poutavý mix vpravdě hororové poetiky a groteskní komiky. Příběh je gaimanovsky absurdně-znepokojivý: dívka zjistí, že ve zdech jejich rodinného domu žijí vlci, kteří

postupně rodinu vyštvou do exilu v zahradě. Těžiště inscenace tkví v temné stránce námětu, kterou Eliška Peřichová maximálně využila. Zlověstný šramot, skřípění a právě vytí, které se ozývá ze stěn, režisérka doplňuje zejména světelným plánem, který vytváří děsivé stíny. Zpočátku jsou abstraktní, obyčejné, v rámci opakování scény dostávají konkrétnější až zcela konkrétní obrysy, nakonec se na scéně opravdu fyzicky objeví vlci. Groteskně komickou linii zajišťují loutky Anastasie Atapiny a zejména důraz na celkovou loutkovost inscenace, která podporuje zábavné významové zkratky a nepravděpodobnost námětu. Beze zmínky by nemělo zůstat ani herectví Emy Brezinové, Vilmy Vojtíškové, Barbory Šošolíkové a Jiřího Fencla, které se pohybuje na hranici civilního herectví doplněného hereckým odstupem a záměrně nadsazené stylizace.

(Foto: Archiv souboru)

Trochu podceněná je dramaturgická stránka inscenace, která naráží na obvyklé problémy při dramatinizaci nedivadelního díla. Příběh je jaksi neucelený, metafory jsou mnohdy nedokonalé či nedokončené – ostatně třeba právě vlci ve stěnách jsou metaforou (snad) vnitřních démonů hlavní hrdinky žijící v ne úplně funkční rodině.

Zachází se s nimi ale jak v textu tak v rámci fyzického jednání na scéně obojatě. Naplno nefungují ani jako metafora, ani jako (kolektivní) postava v příběhu. Je ale třeba mít na mysli, že se jedná

o semestrální práci studentů, kde se zvláštní důraz na konkrétní inscenační složku (či její upozadění) dá očekávat a nemusí být nutně na škodu. Navíc atmosférickost inscenace,

upřímná a soustředěná práce s loutkou, které nechybí hravost, může snadno řadu nedostatků publiku vynahradiť. O to víc, že přístup k divadlu pro takhle mladého diváka je ve *Vytí a rytí* nejen sugestivní ale také nepříliš obvyklý. Studenti *KALD* vytvořili suverénní inscenaci, která v rámci festivalového programu obstojí. Kromě toho je ale i velmi nadějným příslibem do budoucna.

Adéla Vondráková

Čekání na Kosmokopce

V září roku 1993 několik lidí věřilo, že na islandský ledovec Snæfellsjökull přiletí mimozemská civilizace. Přidávali se další a další, a tak jich v den D, 6. října 1993, vystoupilo na ledovec asi 500. Na vrcholu ledovce ale nepozorovali nic neobvyklého a tak začali výpravu pomalu rozpouštět. Jediný, kdo zůstal, byl Örlygur, kameraman, který věnoval celý zbytek svého života čekání na mimozemské návštěvníky.

Inscenace *Kosmokopce* kolektivu *Fras* inspirovaná skutečnými událostmi kombinuje principy loutkového divadla s video projekcí.

Vzniká tak kontrast dokumentárních materiálů, které by mohl natočit při svých dlouhých bezesných nocích kameraman Örlygur, a zvláště poetických atmosfér podpořených tlumeným svícením a až mysticky působícími melodiemi. Pnutí mezi těmito rovinaми a nejednoznačností výkladu se promítá i do samotného příběhu. Nezáleží na tom, že se nabízí racionální vysvětlení na ledovci pozorovaných jevů. Zanícení zachytit něco nezachytitelného, nebývalého a člověkem nepochopitelného je příliš velké. Sama si vzpomínám na časy, kdy po internetu kolovaly různé záběry, jež měly dokazovat existenci mi-

(Foto: Johana Bártová)

mozemských entit. Když posléze někdo přišel s velmi pravděpodobným vysvětlením toho, co na fotografiích či videích doopravdy vidíme, byla jsem zklamaná a tajně věřila v opak. Jako by vyjadřující se odborníci byli příliš přízemní a trpěli nedostatkem představivosti nebo víry, než že by mohla být chyba v mém přesvědčení.

Nutně se tak nabízí (v inscenaci zřejmá) paralela s globálním

otevlováním a potažmo jeho popírači. I ty je nemožné přesvědčit jakýmkoliv argumenty, jelikož žijí v zaryté představě o své vlastní pravdě. Zdá se pak skoro jednodušší přisuzovat migrující objekty mimozemským cestovatelům, než opustit pečlivě budované obrnění dezinformacemi.

Postava Örlygura ale není tak černobílá ani vyprávění o něm nedopadá tak jasně. Narativ inscenace zprostředkovává postava vypravěče, jehož postoj

ke kameramanovi a jeho počínání se také ukazuje jako proměnlivý. Jeho vstupy střídají nenarativní pasáže meditativních obrazů a podmanivých atmosfér čekání. Zvláštního čekání, které se možná jeví jako zbytečné a zdlouhavé, ale stává se jedinou možností, jak se přiblížit k něčemu „mezi nebem a zemí“, k něčemu nad naše chápání.

Kristýna Vinařová

(Foto: Johana Bártová)

Nemožnosť reflexe

Předtím, než jsem měla zhlédnout dvojici představení *Třetí ruka* a *Dobre už bolo*, zapochoyboval nejmenovaný kolega, že se podaří spojit jejich reflexi v jednom textu. Lépe řečeno, že ho zajímá, jak se to stane. Musím říct, že těsně po skončení druhého představení jsem si kladla stejnou otázku. Jenomže následovala ještě debata. V jejím průběhu mi došlo, že obě inscenace, respektive představení, mají přece jen něco společné – považuji je pro sebe za velmi obtížně zreflektovatelná. Každou z jiného důvodu, *Třetí ruka* je obraz a *Dobre už bolo* je skutečný osobní příběh.

Jedno svým verbálním popisem zploštím zejména esteticky, druhé eticky.

Autor a performer Karol Filo se minulý rok mezi dvěma volbami (parlamentními a prezidentskými) na Slovensku snažil ohledat, pochopit, nalézt, prohloubit vztah se svým dědečkem v obklíčení univerzálních pouček, že „děda už je starý a stejně se nezmění“, „dědovy názory musíš brát s rezervou, pochop, že on to taky neměl lehké“, „s dědečkem se nehádej, ke starším měj úctu“. Ačkoliv promítané útržky video i deníkových záznamů naznačují určitě extrémnější situ-

(Foto: Irena Vodáková)

ace, v představení měly největší sílu chvíle, kdy jsme na plátně sledovali dva lidi u stolu, kteří sdílí a dokáží sdílet nej- spíš jen společný prostor. Nic víc. Jeden se může snažit, třeba i hodně a dlouho. Ale nakonec zase jen společně sedí. A pak už ani to ne. Málokdy má debata po představení větší emocionální intenzitu než samotné představení, v tomto případě jsem měla pocit, že tomu tak bylo.

Co když je politickým oponentem náš vlastní křehký, umírající prarodič – člověk, kterého máme ctít, který ale svými rozhodnutími ovlivňuje mnohem více naši než svoji budoucnost?

Člověk při tom všem házení hra- chu na zeď třeba ani nevidí, že

rodiče ve vedlejších pokoji mezi- tím začali pochybovat o vlast- ním přístupu a pohledu na svět. Lenka Láskorádová ví, že to, co ztratíme, se k nám jednoho dne vrátí...i když ne vždycky tak, jak bychom čekali. Inscenace *Dobře už bolo dáva* nadějí, že to, o co usilujeme, se nám jednoho dne vrátí...i když ne vždycky tak, jak bychom čekali.

V případě reflexe *Třetí ruky* od *Handa Gote research & develop- ment* bych odkázala na poučku parafrázující Iva Osolsoběho, totiž že nejlepším znakem kočky je kočka, nejlépe ta samá. Psát o *Handa Gote* se mi zdálo obtíž- né vždycky. Obecně obhajují sílu slova, ale v případě *Třetí ruky* se zdá jakákoliv snaha o verbál-

(Foto: Irena Vodáková)

ní popis jako hrubě nedostačující, a tak se pokusím o jakési pásmo. Podobně jako samotní tvůrci se budu inspirovat surrealismem.

...

Herecké trio stojící před nábožensko-popkulturním svatostánkem. Stará černobílá fotografie s lidmi a předměty, které neznám. V odtrženosti od vlastní zkušenosti je něco cizího, znaklidňujícího, děsivého.

Korálkoví svatí chtějí, abych řekla YAY a já je chci mít nad postelí. Vypadají trochu vánočně, ale nechala bych je tam celý rok. Estetika ukazování a zpomalení času. Estetika montáže a demontáže zátiší. Estetika nástěnek a instalací. Estetika kabaretů a kabinetů kuriozit. Estetika starého harampádí nalezeného při

úklidu dětského pokoje, bytu zemřelých příbuzných, půd, sklepů a opuštěných škol. Estetika kýče a asociace. Estetika multikulti (stereo)typických serepetiček. Odteď by se v představeních měly rozhazovat konfety ještě nerozbalené. Je to ekologické, snadno se to uklízí a je to i trochu vtipné.

Mít tak soundtrack z inscenace, pověsila bych ho vedle korálkových svatých nad postel. A tancovala.

Pojďte se podívat na loutky. Teda to muselo dát pořádnou práci. Přitom taková blbost, co? Běžte se podívat na loutky.

...

Barbora Sedláková

(Foto: Martin Špelda)

(Foto: Martin Špelda)

(Foto: archiv souboru)

8.11.2024

Šéfredaktorka: Barbora Sedláková

Redakce: Kristýna Vinařová,
Natálie Bulvasová, Tobiáš Waller

Externí redakce: Adéla Vondráková

Produkce: Ema Šlechtová

Sazba: Johana Bártová

Neprochází jazykovou korekturou.

Projekt byl realizován za finanční
spoluúčasti EU prostřednictvím Národního
plánu obnovy a Ministerstva Kultury ČR.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

MINISTERSTVO
KULTURY